

โครงการวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของปทุมมา

มูลนิธิโครงการหลวงมีการส่งเสริมการผลิตปทุมมาให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลโครงการหลวง 4 พื้นที่ ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ สถานีเกษตรหลวงปางดะ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยฮ่องขุด อย่างไรก็ตาม การผลิตปทุมมาให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ช่วงระยะเวลาการปลูกทั้งในฤดูและนอกฤดูกาล สภาพพื้นที่ และการดูแลเอาใจใส่ของเกษตรกร ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของปทุมมา การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของการผลิตปทุมมา รวมไปถึงการศึกษาวิธีเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ปทุมมา ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรมีผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุด ซึ่งมีสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การศึกษาต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าของการผลิตปทุมมา โดยสัมภาษณ์เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และโครงการขยายผลโครงการหลวงและผู้ประกอบการภาคเอกชน การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนแบ่งออกเป็น 1) ปลูกปทุมมานอกฤดูเพื่อจำหน่ายหัวพันธุ์ 2) ปลูกปทุมมานอกฤดูเพื่อจำหน่ายดอก 3) ปลูกปทุมมาในฤดูเพื่อจำหน่ายหัวพันธุ์ และ 4) ปลูกปทุมมาในฤดูเพื่อจำหน่ายดอก ผลการศึกษา พบว่า ทุกกรณีมีความเป็นไปได้ในการลงทุน มีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน เกษตรกรสามารถคืนทุนได้ภายในระยะเวลา 1 ปี มีความเสี่ยงในการลงทุนต่ำ โดยกรณีปลูกปทุมมาในฤดูเพื่อจำหน่ายหัวพันธุ์ มีรายได้และกำไรสูงที่สุด คือ รายได้ 98,972.50 บาท/ไร่/ปี ต้นทุนคงที่ 5,000 บาท/ไร่/ปี ต้นทุนผันแปร 62,157.80 บาท/ไร่/ปี กำไรกรณีไม่จ้างแรงงาน 57,354.70 บาท/ไร่/ปี กำไรกรณีจ้างแรงงานทั้งหมด 36,814.70 บาท/ไร่/ปี การคิดกำไรคิดเฉพาะรายได้ลบต้นทุนผันแปร ในด้านการตลาดประเทศไทยส่งหัวพันธุ์ปทุมมาไปจำหน่ายต่างประเทศมากถึง 75 ประเทศ 5 ลำดับแรก คือ เยอรมัน ญี่ปุ่น อเมริกา เบลเยียม อิตาลี มียอดส่งออกหัวพันธุ์ และต้นดอกปทุมมารวมแล้วมากกว่า 20 ล้านบาทต่อปี เฉพาะที่มีใบรับรองสุขอนามัยพืช สำหรับตลาดในประเทศ มีบริษัทเอกชน อุทยานหลวงราชพฤกษ์ และพ่อค้าอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย รับซื้อปีละไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท

2. การศึกษาวิธีเพิ่มปริมาณหัวพันธุ์ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่พิงค์และพันธุ์สวีทเลดี้ พบว่าในการปลูกรอกฤดูที่ระดับความสูง 300 MSL ปทุมมาทั้ง 2 พันธุ์ มีเปอร์เซ็นต์การออกดอกและให้ดอกที่มีคุณภาพดีกว่าที่ระดับความสูง 1,200 MSL แต่ที่ระดับความสูง 1,200 MSL ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่พิงค์ให้จำนวนหน่อต่อกอที่มากกว่า ซึ่งมีแนวโน้มที่จะให้ปริมาณหัวพันธุ์ที่มากกว่า ส่วนปทุมมาพันธุ์สวีทเลดี้ จำนวนหน่อต่อกอไม่มีความแตกต่างกันเมื่อปลูกที่ระดับความสูงต่างกัน

3. การปลูกกระเจียวพันธุ์ลัดดาวัลย์และพันธุ์ RT 'Golden Reign' พบว่า การปลูกรอกฤดูที่ระดับความสูง 300 MSL กระเจียวทั้ง 2 พันธุ์ มีเปอร์เซ็นต์การออกดอกและให้ดอกที่มีคุณภาพดีกว่าที่ระดับความสูง 1,200 MSL แต่ที่ระดับความสูง 1,200 MSL กระเจียวพันธุ์ RT 'Golden Reign' ให้จำนวนหน่อต่อกอที่มากกว่า ซึ่งมีแนวโน้มที่จะให้ปริมาณหัวพันธุ์ที่มากกว่าเมื่อเก็บเกี่ยว ส่วนกระเจียวพันธุ์ลัดดาวัลย์ จำนวนหน่อต่อกอไม่มีความแตกต่างกันเมื่อปลูกที่ระดับความสูงต่างกัน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เกษตรกรมีแนวทางในการปลูกปทุมมาแบบนอกฤดูที่สามารถส่งเสริมแก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงในการผลิตหัวพันธุ์สำหรับจำหน่าย อีกทั้งทราบต้นทุนและความคุ้มค่าในการปลูกซึ่งทำให้มีแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตได้

2. นำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนาวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ในวันที่ 3 กันยายน 2557 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ก) กระจีวยพันธุ์ RT 'Golden Reign'

ข) กระจีวยพันธุ์ลัดดาวัลย์

ค) การสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกปทุมมาในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

ภาพแสดงการศึกษาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพปทุมมาและกระจีวย